

วัตถุประสงค์ของงานสัมมนา

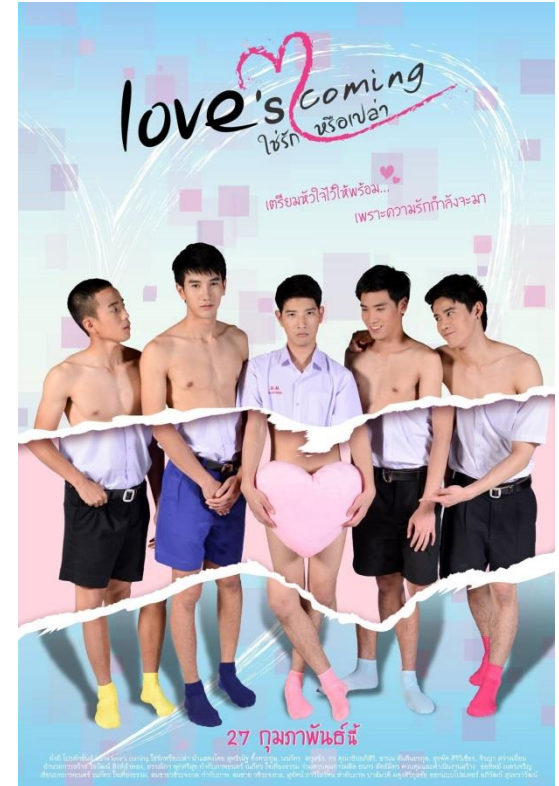
การเมืองของภาคใต้

โดย ภูวนันท์ นาคะวิเชียร

ประเด็นอภิปราย

- ภาพตัวแทน (representation) จากภาพยนตร์ นำเสนอภาพ (image) และความหมาย (meaning) ของวัยรุ่นเกย์และความสัมพันธ์ของวัยรุ่นเกย์ อย่างไร มีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่
- ภาพตัวแทนข้างต้นส่งผลต่อชีวิตทางการเมืองของวัยรุ่นเกย์ อย่างไร
- Popular culture จากการทำเอกลักษณ์ของวัยรุ่นเกย์ให้เป็นสินค้า (commodification) สิ้นคลอนระบบความเชื่อความหมายของสังคมการเมืองที่ถูกครอบงำโดยอำนาจหรือไม่

รักแห่งสยาม (2550) พี่ชาย (2557) และ ไร่รักหรือเปล่า (2557)

POPULAR CULTURE (1)

- Culture = กระบวนการทางสังคม / ระบบความหมาย (ในความสัมพันธ์ต่อระบบสังคม)
- Popular = พื้นที่ของชีวิตประจำวันปกติ

Popular Culture

- ถูกสร้างขึ้นภายในโครงสร้างของอำนาจนำ (dominance) ในระบบสังคม โดยกลุ่มผู้ถูกกดทับ (subordinate) ซึ่งไม่สามารถเข้าถึง หรือ ถูกกีดกันจากทรัพยากรทางวัตถุ และระบบความเชื่อความหมายของสังคมการเมือง เช่น กลุ่มวัฒนธรรมย่อย (subculture) และคนชายขอบ (marginalized people) เป็นต้น
- เป็นความพยายามที่จะสร้างความหมายทางสังคม (social meaning) ของ subordinate ซึ่งไม่เป็นที่ต้องการ หรือ อยู่ตรงกันข้ามกับอุดมการณ์กระแสหลักของสังคม

POPULAR CULTURE (2)

- Popular culture เป็นกระบวนการ (process) ซึ่งความหมายไม่ได้เกิดขึ้นจากตัวบท (text) แต่จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อตัวบทถูกนำมาจัดวางในชีวิตประจำวันของผู้อ่าน/ผู้รับสาร ตัวบทถึงจะมีความหมายในความสัมพันธ์ทางสังคม
- Subordinate ไม่สามารถสร้างทรัพยากรของ popular culture ในรูปของสินค้าทางวัฒนธรรม (cultural commodity) แต่ subordinate สร้างวัฒนธรรมและความหมายจากทรัพยากร หรือ สินค้าเหล่านั้น แม้ว่าการบริโภคทรัพยากร หรือ สินค้าข้างต้นจะสร้างผลประโยชน์ให้กับอำนาจนำก็ตาม
- สินค้าทางวัฒนธรรม – การบริโภคความหมาย เอกลักษณ์ และความเพิดเพลิน จาก popular text เช่น ภาพยนตร์
- อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม – ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม กับ กำไรสูงสุด

POPULAR CULTURE (3)

- **Popular text** นำเสนอความหมายที่มีความสัมพันธ์สอดคล้อง (relevance) กับกลุ่มผู้บริโภคร่วม (subordinate) ผ่านภาพตัวแทน (representation) แต่ในขณะเดียวกัน อาจไม่ส่งข้อความที่ชัดเจน หรือ มีจุดยืนที่ต่อต้านอุดมการณ์ของสังคมอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อการเข้าถึงตลาดโดยรวม และสร้างกำไรสูงสุด
- Popular text จึงมักถูกจัดวางอยู่ท่ามกลางการช่วงชิงความหมายระหว่าง “อำนาจครอบงำ” (dominance) กับ subordinate
- Popular text จะสามารถถูกทำให้เป็น popular culture ได้ก็ต่อเมื่อผู้รับสารสร้าง/รับเอาความหมายมาสู่ชีวิตประจำวัน
- Popular Culture จึงเป็นการเชื่อมกันระหว่าง “ชีวิตประจำวัน” กับ “ การบริโภคสินค้าจากอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม”

POPULAR CULTURE (4)

- อำนาจ (power) ของอำนาจนำ = อำนาจในการสร้างความหมายให้กับตัวตน (subject)
- การต่อต้านอำนาจนำ = การปฏิเสธอำนาจในการสร้างความหมาย และ สร้างชุด
ความหมายใหม่ที่แยกออกจากตัวบท ซึ่งตอบสนองต่อผลประโยชน์ของ subordinate
- การปฏิเสธอำนาจนำแสดงออกมาในรูปแบบ 1. การต่อต้าน (resistance) หรือ 2. การบ่ายเบี่ยง (ไม่ได้ต่อต้านโดยตรง) (evasion)
- บทบาทของกลไกรัฐเชิงอุดมการณ์ (เช่น องค์กรของรัฐ โรงเรียน และสถาบันครอบครัว) ที่สร้างมลลักษณะ (stigmatization) และลดทอนความชอบธรรม ความหมายและความเพละเลื้อยของ subordinate หรือ การดำรงอยู่ของ subordinate ในฐานะที่เป็น subject นั้นเอง

รักแห่งสยาม (2550) (1)

- หลักหมุดสำคัญของการนำเอกลักษณ์ของวัยรุ่นเกย์ให้เป็นสินค้า
- โปสเตอร์หนัง ส่งสารความหมายที่กำกวม ให้อนุมานว่าเป็นความรักของความสัมพันธ์ระหว่างเพศ
- Popular text เสนอ romantic love ของวัยรุ่นเพศเดียวกันที่รักและมีใจให้กัน แต่ถูกกีดกันจากครอบครัว
- บทบาทของสถาบันครอบครัว (แม่) ที่เรียกร้องให้ยุติความสัมพันธ์ที่ผิดปกติ เพื่อหน่วย/สถาบันที่ใหญ่กว่า
- รักกันได้ แต่ความสัมพันธ์เป็นไปไม่ได้ ?

รักแห่งสยาม (2550) (2)

- กลายเป็นประเด็นถกเถียงของสังคม
- คอลัมน์ “แลหน้าไทย” ของ พน ในมติชน สูดส์ปาดาร์ สะท้อน ความกระวนกระวายใจ ของอำนาจนำ/อุดมการณ์ของสังคม ที่ความหมายของความรักถูกนำเสนอโดยความสัมพันธ์ของคนเพศเดียวกันอย่างชัดเจน ซึ่งกลายมาเป็น popular culture อย่างรวดเร็ว และหัวแครงว่า popular culture อันไม่พึงประสงค์ดังกล่าวจะกระทบต่อ “ความเป็นชาติ” และสร้างความเสื่อมทรามให้กับสังคมที่ดีงาม
- รักแห่งสยาม สร้างประโยชน์ทางการเมือง ให้กับวัยรุ่นนเกย์ ในฐานะกลุ่มเอกลักษณ์ โดยเฉพาะการทำให้เป็น subject ที่สามารถมองเห็นได้

พี่ชาย (2557) (1)

- หนึ่งค่ายเล็ก โฆษณาผ่าน Facebook
- ดัดอันดับหนังทำเงินประจำสัปดาห์
- บรรยากาศในโรงหนังเต็มไปด้วยเสียงกรือวกราว
- โปสเตอร์หนังส่งสารชัดเจนว่า เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่เพศเดียวกัน
- รักบริสุทธิ์ = ความบริสุทธิ์ vs ความรักที่ไม่บริสุทธิ์ ?
- พี่ชาย-น้องชาย ความสัมพันธ์ต้องห้าม (taboo) ของสังคมการเมือง

พี่ชาย (2557) (2)

- **Popular text**

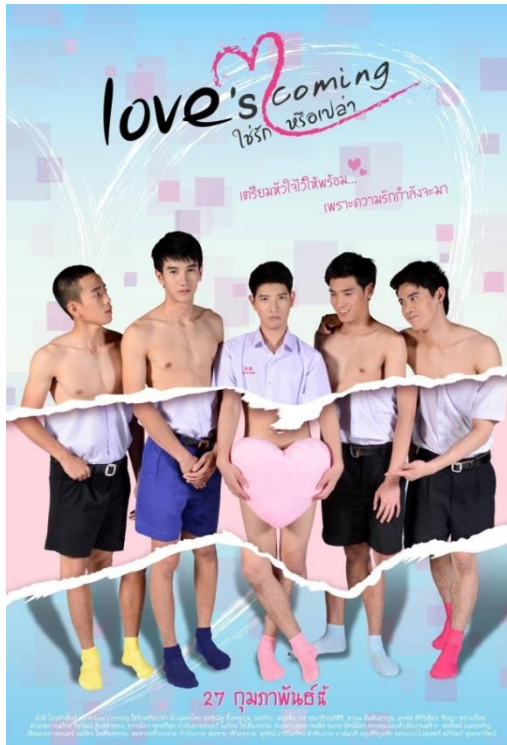
- Romantic love ของพี่น้องคนละครายเลือดที่เจอกันเพราะครอบครัว แต่งงานใหม่ โดยพี่ชายเป็น bi-sexual และน้องชายเป็นเกย์ (รับ)
- หนึ่งเน้นแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางกายที่แนบชิดของทั้งสอง และการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ในพื้นที่สาธารณะ
- ความสัมพันธ์ยุติลงเมื่อถูกจับได้ และเน้นอำนาจของครอบครัว (พ่อ) โดยพี่ชายถูกส่งไปเรียนต่อ
- พี่ชายกลับมาพร้อมคู่หมั้นผู้หญิง ทั้งคู่ทะเลาะกันนำไปสู่อุบัติเหตุ
- จบลงด้วยโศกนาฏกรรม พี่ชายป่วยตายและมอบอวัยวะให้น้องที่บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ

พี่ชาย (2557) (3)

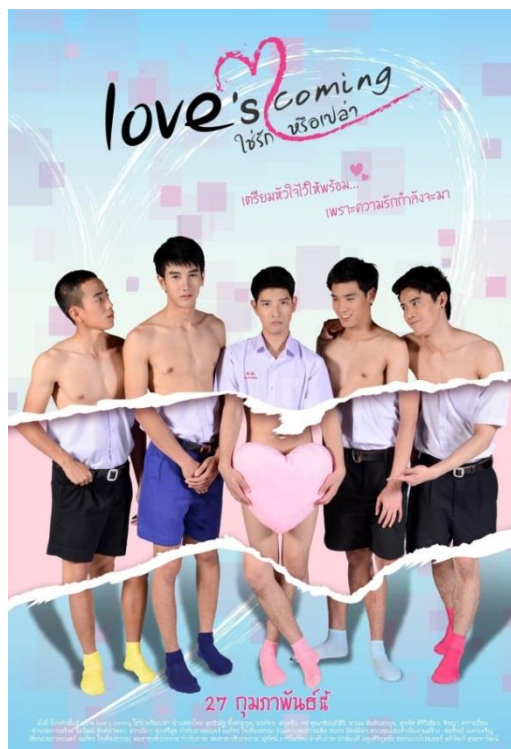
- บทบาทของสถาบันครอบครัวที่ปฏิเสธไม่ยอมรับความสัมพันธ์ที่ “ผิดปกติ” และภาพความระหองระแหงในครอบครัวจากความสัมพันธ์ดังกล่าว
- Romantic love ของวัยรุ่นเกย์ เปรียบบาง ขาดความจริงใจ และมุ่งแต่โลกีย์กาม
- ความรักของวัยรุ่นเพศเดียวกัน “ผิดปกติ” “เต็มไปด้วยอุปสรรค” และ ไม่สามารถเป็นความรักแบบโลกฆราวาสทั่วไปได้ ดังนั้นความสัมพันธ์จึงเป็นไปไม่ได้
- ความปกติของ “กะเทย” ซึ่งสร้างความเข้าใจ และเป็นที่ยอมรับได้ (ในหนังกะเทยเป็นครูประจำชั้น)

ใช้รักหรือเปล่า (2557) (1)

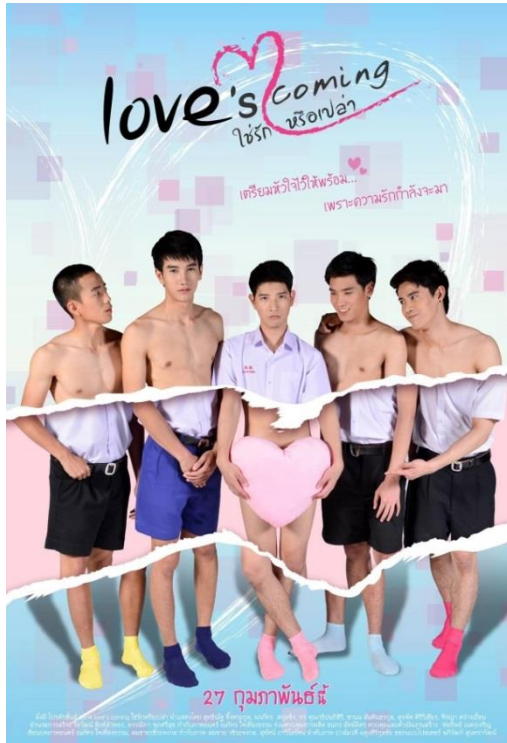
- หนึ่งค่ายเล็ก
- ฉายแบบจำกัดโรง
- หนึ่งทำเงินได้น้อยกว่าโดยเปรียบเทียบ
- หนึ่งถ่ายทำภาค 2 ต่อ
- โปสเตอร์หนึ่งส่งสารความหมายที่ชัดเจน ว่าเป็นความรักของความสัมพันธ์เพศเดียวกัน และเลือกแสดง body ที่ไม่มิดชิด ซึ่งสร้างอารมณ์ sexy

ไร่รักหรือเปล่า (2557) (2)

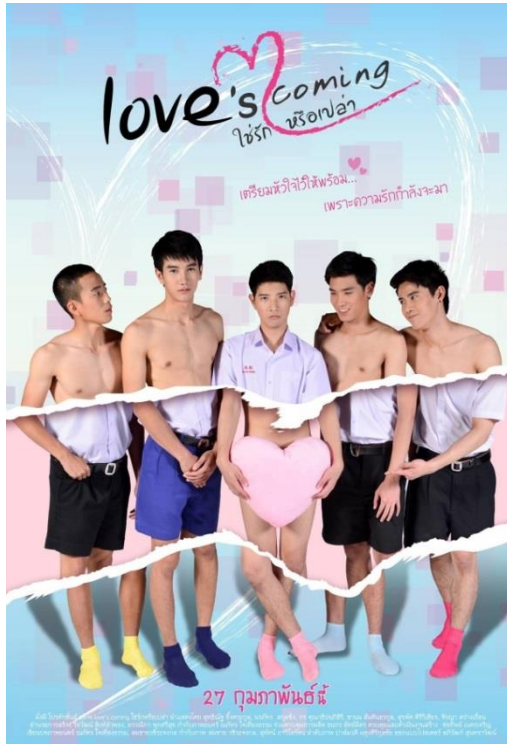
- Popular text เสนอ romantic love ระหว่างวัยรุ่น 2 คนที่บ้านอยู่ติดกัน ท่ามกลางความขงใจและพยายามหาคำตอบของกลุ่มเพื่อนว่าทั้งคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างไร หนึ่งนำเสนอความรักที่เป็นไปอย่างราบรื่น และบอกเป็นนัยถึงความเข้าอกเข้าใจของครอบครัว (แม่) แม้ว่าความรักของทั้งคู่จะเผชิญอุปสรรคจากการกลับมาของแฟนเก่าผู้หญิง แต่ความรักของทั้งคู่ก็ลงเอยด้วยดีในท้ายที่สุด ซึ่งความรักดังกล่าวได้รับการสนับสนุนและความเห็นอกเห็นใจจากแฟนเก่าด้วย
- ฉากในหนังเน้นแสดงเรือนร่างของเหล่าชายหนุ่มที่สะท้อนความเป็นชายแบบเกย์ (gay masculinities)

ใช้รักหรือเปล่า (2557) (3)

- Romantic love ระหว่างวัยรุ่นเกย์ เป็นไปได้
- อนุมานได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นเกย์ เป็นไปได้
- บทบาทของสถาบันครอบครัวที่เข้าใจ
- ความปกติของ “กะเทย” ซึ่งสร้างความเข้าใจ และเป็นที่ยอมรับได้ (ในหนังกะเทยมีบทบาทเด่นในการให้คำปรึกษา)

ใช้รักหรือเปล่า (2557) (4)

ข้อสังเกต

- ใช้รักหรือเปล่า เป็นหนังไทยเรื่องแรกที่นำเสนอภาพตัวแทนของวัยรุ่นเกย์ ซึ่งมีความรักและความสัมพันธ์ของเกย์ที่เป็นไปได้แบบชีวิตปกติทั่วไป
- แต่หนัง ใช้รักหรือเปล่า ไม่ทำเงิน เพราะ ความผิดพลาดทางการตลาด หรือ นำเสนอสารความหมายที่มีความชัดเจนเกินไป และเสนอภาพตัวแทนของวัยรุ่นเกย์ที่ตรงข้ามกับ อุดมการณ์ของสังคม ?

สรุป (1)

- การนำเอกลักษณ์ของวัยรุ่นเกย์มาทำให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ทำให้วัยรุ่นเกย์ในฐานะ subordinate มีตัวตนและถูกมองเห็นได้ ทว่าความหมายของ popular culture ของวัยรุ่นเกย์จากการบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม ยังคงเป็นความเปราะบาง ความผิดปกติธรรมชาติ และความเป็นไปได้ของความสัมพันธ์
- การนำเอกลักษณ์ของวัยรุ่นเกย์มาทำให้เป็นสินค้าของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม แม้จะเป็นการเปิดพื้นที่ให้กับการดำรงอยู่ของ subordinate แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มโอกาสให้กับการควบคุมของโครงสร้างอำนาจนำ ซึ่งสะท้อนผ่าน popular text ของภาพยนตร์ที่ stigmatize ภาพตัวแทนของวัยรุ่นเกย์เอง

สรุป (2)

- Popular culture ของวัยรุ่นยุคจากภาพยนตร์จึงไม่ได้เป็นการคัดลอกระบบความเชื่อ ความหมายของสังคมที่ครอบงำโดยอำนาจนำ หากแต่เป็นการแบ่งสรรพื้นที่และแสดงให้เห็นถึงตัวตนที่ดำรงอยู่ภายในสังคมการเมือง